

امامت و خلافت مدیریت ماندگار

قدرت الله سلطانی

انتشارات اشجع

- کتابشناسی ملی : ۴۹۳۰۳۷۵
- عنوان و نام پدیدآور : امامت و خلافت، مدیریت ماندگار / قدرت الله سلطانی.
- مشخصات نشر : تهران: اشجع، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری : ۲۸۰ ص.
- یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۷۰ - ۲۷۱.
- موضوع : علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- خلافت
- موضوع : Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- *Caliphate :
- موضوع : علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- امامت
- موضوع : Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Imamate :
- موضوع : علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - سیاست و حکومت
- موضوع : Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Politics and government :
- موضوع : علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- کلمات قصار
- موضوع : Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Quotations :
- موضوع : علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه - سیاست و حکومت
- موضوع : Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Politics and government :
- موضوع : علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه - مدیریت
- موضوع : Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Management :
- رده بندی دیویی : ۹۵۱/۲۹۷
- رده بندی کنگره : BP۳۷/۱۳۹۶۳۵ الف ۷۷ س /
- سرشناسه : سلطانی، قدرت الله، ۱۳۴۱ -
- وضعیت فهرست نویسی : فیپا

انتشارات اشجع

امامت و خلافت مدیریت مانند کار

قدرت الله سلطانی

انتشارات اشجع

چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۰۸۶-۶-۶

تهران، بزرگراه رسالت، مجیدیه شمالی، خیابان برادران محمودی شرقی، کوچه امید، پلاک ۱

تلفن: ۲۲۵۲۰۷۰۲ و ۲۲۵۱۲۸۳۴ دورنگار: ۲۶۳۰۰۶۶۸ www.ashja.com

فهرست مطالب

۱۷.....	مقدمه.....
۲۷.....	پیش گفتار.....
۴۰.....	سخن نویسنده:.....
۴۱.....	عواملی که موجب بازنگری کتاب نهج البلاغه امیرالمؤمنان (ع) می شود.....
۴۹.....	بخش اول: بررسی خطبه ۵.....
.....	خطبه ۴ - و من حجة الله على العالمين، گفته شده پس از فتح بصره و کشته شدن طلحه و زبیر ایراد فرموده اند.....
۵۰.....	
۵۰.....	۱- خصائص اهل بیت:.....
۵۰.....	۲- ویژگی های امام:.....
.....	خطبه ۵ - و من خطبة له عليه السلام، پس از وفات پیامبر و ماجرای سقیفه عباس و ابوسفیان پیشنهاد خلافت داده که با امام بیعت کنند.....
۵۲.....	
۵۳.....	تدبیر امام در اجرای وصیت بعد از وفات پیامبر (ص).....
۵۴.....	مدیریت امام (ع) در حفظ اسلام پس از پیامبر (ص).....
۵۷.....	خطبه ۶ - سخنان امیرالمؤمنان (ع) موقعی که طلحه و زبیر با حضرت بیعت کرده و سپس گریختند.....
۵۸.....	خطبه ۷ - در مذمت مخالفین فرمودند: انحراف از مسیر حق و پیروی از طغیان.....
۵۹.....	آثار زیان بار غفلت و اطاعت از هوای نفس.....
۶۰.....	خطبه ۸ - از سخنان آن حضرت در وقت مقتضی درباره زبیر.....
۶۰.....	آثار زیان بار نقض عهد.....
.....	خطبه ۹ - از سخنان آن حضرت که در آن طلحه و زبیر و همراهان شان را در جنگ جمل توبیخ و سرزنش نموده است:.....
۶۱.....	
۶۱.....	هشدار امام به فتنه انگیزان آشوبگر.....
۶۲.....	خطبه ۱۰ - درباره اصحاب جمل می فرماید:.....

- فریبکاری مخالفان در افکار عمومی: ۶۲
- بصیرت و آگاهی امام از فتنه دشمنان: ۶۳
- پیروی جاهلان از دشمن ۶۴
- شناخت امام از اوضاع سیاسی و اجتماعی مردم ۶۵
- شناخت امام از موقعیت جغرافیایی بصره و افکار سیاسی مردم ۶۶
- دلایل نكوهش امام نسبت به مردم بصره ۶۷
- خطبه ۱۵- دفاع از حق و ایستادگی در برابر باطل در زمان خلافت ۷۰
- حفاظت امام از آئین اسلام: ۷۰
- خطبه ۱۶- شناخت مردم زمان خلافت خود ۷۱
- تطبیق اسلام امام با آیات قرآن کریم: ۷۲
- خطبه ۲۳- در روابط اجتماعی و تعامل مردم با یکدیگر ۷۴
- دست آورد تربیتی و اخلاقی در کلام امام: ۷۷
- سیاست و تدبیر امام به مناسبت حال و آینده در اجتماع: ۷۸
- خطبه ۲۴- در ثبات قدم و ایستادگی مردم در جنگ ۷۸
- خطبه ۲۵- درباره مردم عراق و شام و یمن و نابود شدن آنان در عهد و پیمان‌شان نسبت به پیشوای الهی ۷۹
- خطبه ۲۶- خصائص اعراب جاهلی قبل از اسلام در قسوت خطبه فرموده ۸۴
- هوشیاری و بصیرت امام نسبت به دشمنی معاویه ۸۶
- افشاگری امام از چهره نفاق دشمن ۸۷
- خطبه ۲۷- درباره جهاد و سرزنش اصحاب خود از جنگیدن با معار ۸۷
- هشدار امام نسبت به فتنه‌انگیزی دشمن اسلام: ۸۸
- شکوه امام از سستی و بی‌رغبتی مردم در برابر دشمن: ۸۹
- خطبه ۳۲- در شکایت از اهل زمان خود ۹۰
- آشفته‌گی فرهنگی و دینی مردم: ۹۱
- ۱- مردم شناسی: ۹۲
- ۲- آسیب شناسی: ۹۳
- ۳- آگاهی بخشی و هدایت از ضلالت و گمراهی: ۹۳
- ۴- بصیرت و تدبیر: ۹۴
- ۵- هدف بعثت پیامبران: ۹۵

- ۹۶..... ۶- همراهی علم و عمل:
- ۹۶..... خطبه ۳۳- بررسی وظیفه و رسالت انبیاء و پیشوایان
- ۹۷..... ۱- رفتار اجتماعی پیامبر با مردم:
- ۹۷..... ۲- تدبیر امام در اصلاح مردم و نجات از گمراهی: (ارتباط مردمی امام)
- ۹۸..... خطبه ۳۴- در رابطه با حق خود از مردم و حق مردم از ایشان
- ۹۹..... مقام و منزلت علمی امام علی (ع):
- ۱۰۰..... خطبه ۳۷- بعد از واقعه‌ی نهروان شرح حال خود را از وفات حضرت رسول تا آن زمان
- ۱۰۰..... ضرورت مبارزه با جهاد:
- ۱۰۲..... خطبه ۷۸ به بعضی از اصحاب خود عقیق برادر اشعث بن قیس
- ۱۰۲..... مردود بن اطلاع عقیق از علم نجوم:
- ۱۰۴..... خطبه ۹۳- در مقام پند و اندرز به مردم و استفاده از فرصت زمان و عمر
- ۱۰۶..... خطبه ۱۰۴- حرکت امام سیدی شهر بصره در صحرای ربذه برای حجاج
- ۱۰۷..... خطبه ۱۰۷- تزکیه نفس و تعیم و تربیت
- ۱۱۱..... خطبه ۱۱۵- در ستایش پیغمبر اکرم و رسالت او
- ۱۱۲..... خطبه ۱۱۹- ائمه معصومین پیشتران عظیم و عارفان
- ۱۱۲..... ضرورت فراگیری احکام دین از اهل بیت علیهم السلام:
- ۱۱۳..... خطبه ۱۲۸- بیان اخبار غیبیه درباره‌ی پیش آمدهای سید در بصره
- ۵۰..... خطر آسیب پذیری مردم در مخالفت از اطاعت امام
- ۱۱۷..... خطبه ۱۳۱- درباره‌ی مردم زمان خود (جامعه شناسی امام)
- ۱۱۷..... پیشگویی امام از وقوع حوادث ناگوار در آینده:
- ۱۱۷..... آسیب شناسی امام از ناپایداری مردم در ایمان:
- ۱۱۹..... بخش دوم: نامه ها
- ۱۱۹..... ۱- بررسی نامه‌ها و رهنمودهای اخلاقی و اجتماعی
- ۱۱۹..... ۲- فرمان حکومتی و دستورالعمل‌های اجرایی کارگزاران
- ۱۱۹..... ۳- مدیریت و تدبیر در امور محوله، قبل از اقدام و عمل
- ۱۱۹..... ۴- بصیرت و دانایی و حسن انجام کار در امور
- ۱۱۹..... ۵- پرهیز از افراط و تفریط در رفتار با مردم
- ۱۱۹..... ۶- رعایت تقوی و پرهیزکاری مدیران و فرمانداران و نمایندگان امام

- ۷- مدارا نمودن با مردم و پرهیز از رفتار تبغیض‌آمیز..... ۱۱۹
- ۸- قاطعیت در مدیریت و مسئولیت‌پذیری..... ۱۱۹
- ۹- رعایت عدالت اجتماعی و حفظ بیت المال..... ۱۱۹
- ۱۰- تأمین امنیت اجتماعی و ایجاد اتحاد و همبستگی و وحدت بین مردم..... ۱۱۹
- نامه ۱- مدیریت برای همه..... ۱۲۰
- نکاتی که از نامه امام علیه السلام قابل استفاده و بهره‌داری است:..... ۱۲۰
- نامه ۲- تشکر از مجاهدان از جنگ برگشته:..... ۱۲۱
- نامه ۳- به امام علیه السلام خبر دادند که شریح بن حارث، قاضی امام، خانه‌ای به ۸۰ دینار خرید. او را احضار کرده فرمود:..... ۱۲۲
- نامه ۴- نامه به یک فرماندهان نظامی در سال ۳۶ هجری، برخی نوشتند به عثمان بن حنیف، فرماندار بصره نوشت شد..... ۱۲۵
- نقش مدیریتی امام علیه السلام در بررسی امت..... ۱۲۵
- نامه ۵- نامه به ایشعت بن قیس، فرماندار آذربایجان که پس از جنگ جمل در شعبان سال ۳۶ هجری در شهر کوفه نوشته شد..... ۱۲۶
- نامه ۶- نامه امام علیه السلام به معاویه که پس از جنگ جمل در سال ۳۶ هجری توسط جریر بن عبدالله فرستاده شد..... ۱۲۷
- «سیاست و تدبیر امام در رسانه مکتوب به کارگزاران»..... ۱۲۷
- نامه ۷- یکی از پاسخ‌های امام علیه السلام در اواخر جنگ صفین ۳۸ هجری به نامه معاویه است، «نامه‌ای دیگر به معاویه»:..... ۱۲۸
- افشاگری چهره نفاق‌انگیز معاویه:..... ۱۲۸
- آگاهی امام از سیاست منافقانه دشمن:..... ۱۲۹
- نامه ۸- نامه به جریر بن عبدالله تجلی فرستاده‌ی امام به سوی معاویه در سال ۳۶ هجری «وادار ساختن معاویه به بیعت»:..... ۱۲۹
- «قاطعیت امام در مدیریت»:..... ۱۳۰
- «تدبیر امام در برخورد با معاویه»:..... ۱۳۰
- نامه ۹- نامه به معاویه در سال ۳۶ هجری که شخصی به نام ابومسلم آن را برد «افشای دشمنی‌های قریش و استقامت پیامبر(ص)»:..... ۱۳۱
- افشای امام از دشمنی‌های دیرینه قریش با اسلام و پیامبر و استقامت پیامبر:..... ۱۳۲

- نامه ۱۰- نامه دیگری به معاویه در سرزمین صفین در سال ۳۶ هجری پیش از آغاز نبرد:..... ۱۳۳
- نامه ۱۱- دستورالعمل امام علیه السلام به لشکری که آن را به فرماندهی زیاد بن نضر حارثی و شریح بن هانی به سوی شام و معاویه فرستاد، آموزش نظامی به لشکریان:..... ۱۳۶
- «آموزش به فرماندهان»..... ۱۳۶
- نامه ۱۲- دستورالعمل نظامی به معقل بن قیس ریاحی که با سه هزار سرباز به عنوان پیشاهنگان سپاه امام به سوی شام حرکت کردند؛ معقل از بزرگان و شجاعان به نام کوفه بود. «نکات احتیاطی به سربازان»..... ۱۳۷
- انتقال تجربه نظامی به فرمانده سپاه در هنگام نبرد با دشمن:..... ۱۳۷
- نامه ۱۳- دستورالعمل امام علیه السلام به دو تن از امیران لشکر زیاد بن نضر و شریح بن هانی «رعایت سلسله مراتب فرماندهی»..... ۱۳۹
- نامه ۱۴- دستورالعمل امام علیه السلام در صفین قبل از رویارویی با دشمن «رعایت اصول انسانی در جنگ»..... ۱۳۹
- نامه ۱۵- دعای امام در میدان جنگ «نیایش در جنگ»..... ۱۴۰
- ۱- شروع نبرد با نام و یاد خدا..... ۱۴۰
- ۲- پایان نبرد، رضایت و خشودی خداوند..... ۱۴۰
- نامه ۱۶- دستورالعمل امام علیه السلام به هنگام آغاز جنگ در سال ۳۷ هجری در میدان صفین..... ۱۴۱
- ۱- شجاعت و دلاوری در نبرد و آگاهی از اوضاع نظامی دشمن:..... ۱۴۱
- ۲- هوشیاری در میدان نبرد و مراقبت از تاکتیک نظامی دشمن:..... ۱۴۲
- نامه ۱۷- نامه‌ای در جواب نامه معاویه در صحرای صفین ماه ذی قعدة سال ۳۷ هجری..... ۱۴۲
- ۱- «افشای چهره معاویه و فضایل اهل بیت»..... ۱۴۲
- ۲- «فضایل عترت پیامبر (ص) و افشای چهره بنی امیه»..... ۱۴۲
- ۳- «آشکار نمودن نقاب فریبکارانه معاویه»..... ۱۴۳
- نامه ۱۸- نامه به فرماندار بصره عبدالله بن عباس در سال ۳۶ هجری پس از جنگ جمل «در رفتار با مردم»..... ۱۴۳
- رعایت حرمت خویشاوندی:..... ۱۴۴
- نامه ۱۹- نامه به یکی از فرمانداران خود به نام عمر بن ابی سلمه ارحبی که در فارس ایران حکومت می‌کرد..... ۱۴۴
- «هشدار از بد رفتاری با مردم»..... ۱۴۴

- نامه ۲۰ به زیاد بن ابیه جانشین فرماندار بصره (ابن عباس از طرف امام علیه السلام) فرماندار بصره بود و بر حکومت اهواز و فارس و کرمان و دیگر نواحی ایران نظارت داشت)..... ۱۴۵
- نامه ۲۱- نامه دیگری به زیاد در سال ۳۶ هجری «سفارش به میانه‌روی و اعتدال‌گرایی»:..... ۱۴۸
- نامه ۲۲- نامه به ابن عباس، فرماندار بصره در سال ۳۶ هجری که گفت پس از سخنان پیامبر (ص) هیچ سخنی را همانند این نامه سودمند نیافتم «سفارش به آخرت‌گرایی»..... ۱۴۹
- نامه ۲۳- وصیت امام علیه السلام در لحظه‌های شهادت در ماه رمضان سال ۴۰ هجری: «پندهای ماندگار» ۱۴۹
- نامه ۲۴ پس از بازگشت از جنگ صفین این وصیت‌نامه اقتصادی را در ۲۰ جمادی‌الاول سال ۳۷ هجری نوشت «نسبت به اموال شخصی»..... ۱۵۰
- نامه ۲۵ در مورد اهل امام به مأموران جمع‌آوری مالیات در سال ۳۶ هجری بخشی از آن وصیت که با فرمان به عدل ارکان حقه را برپا کرد..... ۱۵۱
- ۱- رعایت حقوق مردم، رفتار کریمانه با آنان..... ۱۵۲
- ۲- رعایت حقوق حیوانات..... ۱۵۳
- ۳- حفاظت از اموال بیت‌المال و رد دادن به دست امام (ع):..... ۱۵۳
- نامه ۲۶- به برخی از مأموران مالیات در سال ۳۶ هجری برای فرماندار اصفهان مخنف بن سلیم فرستاد شد:..... ۱۵۴
- نکات اخلاقی و اجتماعی و حفظ امانت:..... ۱۵۵
- نامه ۲۷- نامه به فرماندار بصره محمد بن ابی‌بکر، هنگامی که او را در آغاز سال ۳۷ هجری به سوی مصر فرستاد:..... ۱۵۵
- ۱- اخلاق اجتماعی:..... ۱۵۵
- ۲- اعتدال‌گرایی زاهدان:..... ۱۵۶
- ۳- ضرورت یاد مرگ:..... ۱۵۶
- ۴- اخلاق مدیران اجرایی:..... ۱۵۷
- نامه ۲۸- جواب نامه معاویه که یکی از نیکوترین نامه‌های امام علیه السلام است که پس از جنگ جمل در سال ۳۶ هجری نوشته شد..... ۱۵۸
- ۱- افشای ادعاهای دروغین معاویه:..... ۱۵۸
- ۲- از فضایل بنی‌هاشم:..... ۱۵۹
- ۳- فضایل بنی‌هاشم، رسوایی بنی‌امیه:..... ۱۵۹
- ۴- مظلومیت امام:..... ۱۶۰

- ۵- پاسخ به تهدید نظامی: ۱۶۱
- نامه ۲۸ امام علیه السلام برای افشای چهره دروغین معاویه ۱۶۱
- نامه ۲۹- به مردم بصره در سال ۳۸ هجری آنگاه که معاویه قصد توطئه در بصره را داشت. «هشدار به مردم بصره» ۱۶۲
- نامه ۳۰- نامه دیگری به معاویه که پیام آن پند و هشدار است ۱۶۳

بخش سوم حکمت ها: ۱۶۵

- فرستی که پیش آمد: ۱۶۶
- حکمت ۱- درباره رفتار با فتنه جویان ۱۶۷
- حکمت ۲- در نکوهش طمع ورزی و آزمندی انسان ۱۶۸
- حکمت ۳- نکوهش رذایل اخلاقی و ستایش فضائل اخلاقی ۱۶۹
- حکمت ۴- درباره سرین و خستید بودن به قضا و دانایی و عادت های پسندیده و اندیشه ۱۷۱
- حکمت ۵- در ستایش رازداری و گشت رویی و بردباری از سختی ها ۱۷۱
- در حکمت ۶- در نکوهش خودبینی و سود بدقه و بخشش به نیازمندان و بینوایان ۱۷۳
- حکمت ۷- در شگفتی و آفرینش انسان ۱۷۴
- حکمت ۹- درباره سود خوش رفتاری با مردم ۱۷۵
- در حکمت ۱۰- درباره عفو و گذشت از دشمن ۱۷۶
- حکمت ۱۱- در نکوهش نداشتن دوست و از دست دادن دوست ۱۷۷
- حکمت ۱۲- درباره کسانی که از جنگیدن با همراهی آن حضرت با دشمن کناره گیری کردند ۱۷۸
- حکمت ۱۳- در ترغیب به سپاسگزاری از نعمت های خداوند ۱۷۹
- حکمت ۱۴- به یک امر مهم در یاری رساندن خداوند به بنده اش در حالت ندایی اشاره ۱۷۹
- حکمت ۱۵- درباره گرفتاران ۱۸۰
- حکمت ۱۶- در اعتماد نداشتن به تدبیر و پایان بینی ۱۸۰
- حکمت ۱۸- در نکوهش آرزوی دراز ۱۸۱
- حکمت ۱۹- درباره جوانمردان ۱۸۲
- حکمت ۲۲- در ترغیب به کردار نیکو ۱۸۴
- حکمت ۲۳- در سفارش ستم دیدگان و افسردگان ۱۸۵
- حکمت ۲۴- درباره ناسپاسان ۱۸۶
- حکمت ۲۵- در پنهان نماندن راز ۱۸۸

- حکمت ۲۶- در خودداری از بیماری‌ها ۱۸۹
- حکمت ۲۷- درباره زهد ۱۹۱
- حکمت ۲۸- درباره یاد مرگ بودن ۱۹۳
- حکمت ۲۹- در ترغیب به دوری از گناه ۱۹۴
- حکمت ۳۰ درباره ایمان ۱۹۵
- حکمت ۳۱- در برتری علت از معلول ۱۹۷
- حکمت ۳۲- در نهی از افراط و تفریط ۱۹۹
- حکمت ۳۳- در دل نیستن به آرزوها ۲۰۰
- حکمت ۳۴- در زبانی رنجانیدن ۲۰۲
- حکمت ۳۵- در زبانی آسای دراز ۲۰۳
- حکمت ۳۶- سخنان امام علی (ع) هنگام رفتن به شام به کدخدایان و بزرگان شهر انبار عراق ۲۰۴
- حکمت ۳۷- درباره اندرز به رزنش امام حسن (ع) ۲۰۴
- حکمت ۳۹- در نکوهش احمق ۲۰۷
- حکمت ۳۸- در اهمیت دادن به واجبات ۲۰۸
- حکمت ۴۰- درباره بیمار شدن یکی از اصحابش فرموده ۲۱۰
- حکمت ۴۱- درباره نیکبختی و اوصاف پسندیده یکی از اصحاب پیامبر (ص) ۲۱۱
- حکمت ۴۲- درباره مؤمن و منافق ۲۱۲
- حکمت ۵۰- در سفارش به دل‌های مردم ۲۱۴
- حکمت‌های ۲۹ و ۶۱- درباره غفلت و از دست دادن فرصت ۲۱۸
- حکمت ۸۷- در روش تبلیغ و شیوهی هدایت مردم به سوی دین ۲۱۹
- حکمت ۹۸- پیش‌گویی از آینده ۲۲۰
- حکمت ۱۰۲- در پیروی از دستور خدا ۲۲۱
- حکمت ۱۰۳- درباره نادیده گرفتن احکام و دستورات دینی و بی‌اعتنایی به آن‌ها ۲۲۱
- حکمت ۱۰۴- در همین رابطه ۲۲۲
- حکمت ۱۰۶- درباره دوازده امام و پیروی از اهل بیت ۲۲۴
- حکمت ۱۱۰- درباره بدبینی و خویش‌بینی ۲۲۵
- حکمت ۱۱۴- درباره از دست ندادن فرصت ۲۲۶
- حکمت ۱۲۰- اسلام حقیقی و تعریف آن از نظر امام علی (ع) ۲۲۶

- حکمت ۱۳۰ - در رابطه با دعا و توبه و استغفار و شکر ۲۲۸
- حکمت ۱۳۱ - پیرامون اسرار بعضی از عبادات ۲۳۰
- حکمت ۱۴۰ - اهمیت سخن گفتن ۲۳۱
- حکمت ۱۴۸ - در ترغیب به پیروی از ائمه هدی علیهم السلام ۲۳۲
- حکمت ۱۵۲ و ۱۶۴ - درباره مشورت کردن و کنکاوش ۲۳۲
- حکمت ۱۶۹ - در خدمت بدخواه نبودن انسان برای دیگران ۲۳۴
- حکمت ۱۷۳ و ۴۶۳ - در نگوشتن به جا سخن نگفتن و بی جا سخن گفتن ۲۳۵
- حکمت ۲۰۰ - در اعتقاد به ظهور امام زمان علیه السلام ۲۳۷
- حکمت ۲۱۶ - درباره همراهی علم و عقل ۲۴۰
- حکمت ۲۳۱ - زبان سستی و سخن چینی ۲۴۰
- حکمت ۲۴۴ - اسرار برخی از عبادات در کلام معصومین ۲۴۱
- حکمت ۲۵۱، ۲۱۲، ۱۰۲، ۱۰۳، ۴۵۴ - انسان و آزمایش الهی ۲۴۲
- حکمت ۲۶۳ و ۲۶۲ - در بیان بعضی از احکام که در زمان خلافت عمر از علی، سؤال شده است ۲۴۵
- حکمت ۲۶۸ - درباره خوش ظنری مردم با لنی افراد ۲۴۸
- حکمت ۲۷۳ - در پیروی از عقل ۲۴۹
- حکمت ۲۹۴ - در ترغیب به دعا ۲۵۰
- حکمت ۳۱۳ - در پیروی شخص از امام خود ۲۵۲
- حکمت ۳۶۱ - در نگوشتن تباه کاران در زمان آینده ۲۵۳
- حکمت ۳۷۳ - درباره سخن ۲۵۷
- حکمت ۳۷۴ - درباره اهمیت سخن گفتن و جایگاه تأثیرگذاران ۲۵۸
- حکمت ۳۸۴، ۳۸۸ و ۵۷ - جملات ارزشمندی را فرموده اند: ۲۵۹
- حکمت ۳۸۴ - درباره سخن گفتن ۲۶۰
- حکمت ۳۸۸ - در اهمیت گفتار ۲۶۰
- حکمت ۳۹۴ - درباره سخن بی جا گفتن ۲۶۲
- حکمت ۳۹۹ - در باره سود و بهره عقل ۲۶۳
- حکمت ۴۱۳ و ۴۱۶ - امام علیه السلام درباره سود عقل و حلم فرموده است: ۲۶۴
- حکمت ۴۶۰ - دور اندیشی خود درباره پیش آمدهای ناروا ۲۶۵
- حکمت ۴۶ - بهترین دعا برای مسافرت و سپردن خواسته و خانواده به پناه خدا ۲۶۶
- حکمت ۷۷ - کیفیت استغفار و طلب آمرزش و نحوه دعا کردن را به مردم یاد می دهد. ۲۶۷

مقدمه

نهج البلاغه امیرالمؤمنان (علیه السلام) کتابی است که مطالب آن از لسان مقام معصوم بیان گردیده، سخنانش مافوق بشر است و رستی و صدق گفتار آن با قرآن منطبق است و دارای ابعاد مختلف علوم و معارف اسلامی است. پرداختن به موضوعات متعدد علمی آن نیازمند سال‌ها تحصیل و تحقیق و پژوهش علوم و فنون و توفیق الهی است تا بتوان از دریای بی‌پایان علوم و معارف آن بهره گرفت. با توجه گذر روزگار، مطالب ارزنده علمی آن، کسی که بخواهد درباره آن تحقیق و پژوهش انجام دهد، باید با اطلاعات علمی فراوان و آگاهی لازم در زمینه، آن برخوردار باشد و در رشته‌های مختلف علوم انسانی و معارف اسلامی مطالعه و تجربه کافی را به دست آورده باشد تا موفق شود، ابعاد مختلف علمی نهج البلاغه را شناسایی و استخراج نماید و به زبان روز و سلیس و روان و قابل فهم برای عموم طبقات مردم بازگو کرده، در اختیار آنان قرار دهد و از جمله رشته‌های علمی مورد نیاز برای ورود به این باب ارزشمند امیرالمؤمنان عبارتند از: علوم دینی و معارف اسلامی، ادبیات، فقه و اصول فقهیه و کلام و عرفان و در رشته‌های دانشگاهی تاریخ، جامعه‌شناسی، علوم اجتماعی، علوم سیاسی، اقتصاد، علوم طبیعی، زیست‌شناسی، علوم تغذیه و بهداشت اطلاعات علمی جامع داشته باشد. داشتن این علوم ابزار توانایی تحقیقات و بررسی‌های در خور شأن نهج البلاغه را برای پژوهشگر فراهم می‌کند تا بتواند همانند غواصی توانا و متبحر وارد دریای بی‌پایان حقایق علمی خطبه‌ها و نامه‌ها و کلام حکمت‌آمیز علی‌بن‌ابی‌طالب (علیه السلام) شود.

در رابطه با ترجمه این کتاب با بررسی‌هایی که تاکنون انجام شده ۳۰ ترجمه کامل از نهج البلاغه از قرن پنجم به تصحیح عزیزالله جوینی تا زمان پیروزی انقلاب اسلامی صورت

گرفته؛ از آن تاریخ تاکنون هر کدام از محققین گرامی به مقتضای سلیقه فکری و اهداف و مقاصد خاصی که داشتند حقایق را بیان کرده که در جای خود قابل قدردانی و تقدیر است. برخی به ترجمه ظاهری آن بسنده کرده‌اند برخی هم از نظر کلامی و فلسفی به آن نگریسته‌اند و بعضی هم از نظر تاریخی و ثبت وقایع جنگ و جهاد آن حضرت پرداخته‌اند و بعضی هم از دیدگاه حماسه و عرفان و برخی هم از نظر ادبی و فصاحت و بلاغت و خطابه و منبر درباره نهج البلاغه نوشته‌اند. البته نسخه‌های در اختیار آنان از نظر تعداد خطبه‌ها و نامه‌ها و کلمات قصار یکسان نیست بلکه با هم تفاوت دارند که مرحوم آقای دشتی رحمه‌الله علیه جدول تفاوت خطبه‌ها و نامه‌ها و حکمت‌ها را در شرح و ترجمه خود آورده است.

اما به مرور زمان و مقتضای مکان و پیشرفت علم و گسترده‌گی دانش بشری و نیز وقایع و حوادثی که در جهان رخ می‌دهد حقایق جدیدی از علوم و معارف علمی نهج البلاغه آشکار می‌گردد که نیازمند به بازنگری و تحقیق مجدد است و این امر نشان دهنده ماندگاری آن است. برکات علمی و معنوی سخنان آن حضرت مختص زمان خاص نبوده بلکه به دلیل جامعیت آن در هر زمان و مکان برای پیشرفت قابل استفاده است. حقیقت آنست که در هر عصر و هر قدر که خورشید فروزان به جوامع بشری می‌تابد و موجب شکوفایی عقل عرفان انسان‌هاست و هر قدر که زندگی اجتماعی و دانش بشری به پیش می‌رود ابعاد جدیدی از کلام پیشوای امت آشکارتر می‌گردد و همین دلیل ماندگاری و همیشه ارجمند ماندن نهج البلاغه است.

می‌خواهم در سال جاری با نامگذاری مقام معظم رهبری به عنوان سال اقدام و عمل و تولید و اشتغال مسئولیت دینی و اجتماعی خود را در زمینه تولید علم و تبلیغ دین به وسیله رسانه مکتوب انجام دهم و خداوند سبحان را سپاسگزارم که توفیق شروع آن را در سال جاری به من عنایت نموده و همواره از درگاه ایزد متان خواهانم تا پایان کار ما را یاری و کمک فرماید و با توسل به مولایمان امیرالمؤمنان که واسطه فیض الهی بر انسان‌هاست، دست لطف و عنایتش بر جسم و جان و فکر و اندیشه و قلم مستدام بدارد تا آنچه را که در این مسیر موجب رضای خداوند و خشنودی اهل بیت عصمت و طهارت است عنایت فرماید.

«ارزش علم و دانایی در اسلام»

آموختن علم و دانش مورد توجه دین اسلام است؛ زیرا دانایی و معرفت قبل از اقدام به امری

لازم است، جهالت و نادانی در کار باعث ضرر و زیان می‌شود. معرفت و آگاهی در امور موجب سود و بهره‌مندی است، به همین جهت اسلام مسأله فراگیری علم و دانش و اهمیت آن را برای موفقیت انسان مورد تأکید قرار داده است. با بررسی در متون اسلامی خصوصاً قرآن مجید و کتب روایی اهل بیت علیهم‌السلام مطالب ارزنده فراوان وجود دارد که ما در این جا به اختصار به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

۱. ز گهواره تا گور دانش بجوئید؛ رسول خدا فرمود یا عالم باش یا در حال آموختن دانش و وقت و عمر خود را در بیهودگی و خوش‌گذرانی صرف نکن.

۲. «اغْذُ حَالِدًا أَوْ مُتَعَلِّمًا وَإِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ لَاهِيًا مُتَلَذِّذًا الْمُحَاسِنُ»

۳. امیر مؤمنان علیه‌السلام می‌فرماید: «خُذُوا الْحِكْمَةَ وَ لَوْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ»

(حکمت و دانش را فراگیرید، چه از مشرکان باشد)

۴. همچنین می‌فرماید: «خُذُوا الْحِكْمَةَ لَوْ مِنْ أَفْوَاهِ الْمُجَانِينِ»

(حکمت و دانش را فراگیر هر چند از زبان دیوانگان باشد.)

۵. نیز فرمود: «عَلَيْكُمْ بِالْعِلْمِ وَالْأَدَبِ فَإِنَّ الْعِلْمَ يُكْرَمُ إِنْ لَمْ يَنْتَسِبْ وَيُكْرَمُ فَإِنْ كَانَ فَقِيرًا وَيُكْرَمُ كَانْ خَدْنًا»

(بر شماست که دانش بجوئید چرا که دانشمند گرامی است هر چند به خاندانی منسوب نباشد و گرامی است هر چند تهیدست باشد و گرامی است هر چند جاهل باشد.)

۶- در سوره بقره آیه ۱۵۲ می‌فرماید: همان‌گونه که با تغییر قبله نعمت خدا را بر شما تمام کردیم رسولی از خودتان در میان شما فرستادیم تا آیات ما را بر شما بخواند و شما را پاک کند

۱ - ص ۲۲۷، بهار جلد ۱ ص ۱۹۴

۲ - مشکوة الانوار، ص ۱۳۴

۳ - مصباح الشریعه، ص ۱۶۰

۴ - شرح نهج البلاغه ابن ابی‌الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۲